

3 (březen 2020)
cena 10 Kč

Broumovské noviny

redakce@broumov-mesto.cz
www.broumov-mesto.cz

Znáte hornické památky Národního geoparku Broumovsko?

V současné době zakládání a rozvoje geoparků se hornické památky stávají vedle čistě geologických přírodních atraktivit populárními a vyhledávanými turistickými cíli nově se rozvíjejícího odvětví cestovního ruchu – geoturistiky. Také Geopark Broumovsko se může pochlubit mnohými místy se zajímavou hornickou historií. Tato místa jsou především spojena s nejdůležitějšími strukturami rozsáhlé Vnitrosudetské pánve – více jak dva kilometry mocnými vrstvami permokarbonských sedimentů s četnými uhlonosnými souvrstvími, vycházejícími na povrch na Žacléřsku a v Jestřebích horách. Nejstarší dochovaná písemná zmínka o dolování kamenného uhlí v Žacléři pochází z roku 1570 a po celá následující století se zde uhlí těžilo až do roku 1992. Ač byla tato déle než čtyřsetletá historie černouhelného dolování definitivně ukončena před více jak čtvrtstoletím, najdeme zde stále spoustu nejrůznějších báňských památek, zajímavostí a stop po letitém dolování. V krajině jižní a západní části Geoparku Broumovsko stále můžeme narazit na zarůstající či rekultivované důlní haldy, často s množstvím zachovalých karbonských zkamenělin, na zavalená i zrekonstruovaná ústí dědičných štol s vyvěrajícími železitémi důlními vodami i na četné povrchové důlní objekty v různém stavu zachovalosti. Mnohé drobné důlní budovy z 18. a 19. století jsou v současnosti přebudovány na soukromé rekreační objekty. Z těchto můžeme jmenovat například chalupy na Brendách (osada Paseka nad Radvanicemi), na Předních Horách nad Malými Svatoňovicemi nebo třeba zachovalá důlní budova dolu Vilemína ve Žďárkách u Hronova. Jako historická kulturní památka je v Žacléři udržována malá důlní budova s těžní věží Dolu Jiří (George Schacht) z přelomu 18. a 19. století. Důlní budovy na jámě Františka nebo budova ředitelství z 19. století v Lamperticích bohužel zatím chátrají. Některé významné hornické památky a objekty se však podařilo po ukončení těžby zachránit a zachovat jako lákavé technické a současně historické památky s nevšední prohlídkovou nabídkou.

Mimořádnými aktivitami se společnosti Důl Jan Šverma o.p.s., podporované mateřskou firmou GEMEC a.s., podařilo například z areálu bývalého uhelného Dolu Jan Šverma v Žacléři vybudovat unikátní Hornický skanzen s možností celoročních prohlídek. Zde si mohou návštěvníci prohlédnout strojovnu s důlními stroji na důlních jamách Jan a Julie, ohlubeň jámy Jan s nárazištěm, vozíkovým okruhem a rotačními výklopníky, několikapatrovou úpravnu uhlí neboli „prádlu“, nebo populární špinavou šatnu „řetizkárnu“. Z 52 metrů vysoké těžní věže jámy Jan mají návštěvníci z této netradiční rozhledny unikátní výhledy na celý areál bývalého dolu a panorama širokého okolí s Rýchorským hřbetem východních Krkonoš, výraznými kužely vyvěřelých Vraních hor a táhlým hřebenem uhlonosných Jestřebích hor. V rozlehlé strojovně jámy Jan je instalována obsáhlá, i laicky oblíbená a obdivovaná, názorná paleontologická expozice z místních nálezů karbonských rostlinných zkamenělin a expozice důlní dokumentace a hornických přístrojů a vybavení.

Ve štolě Jitřenka v části bývalé povrchové těžby se pak seznámíte s podzemní důlní technikou a důlním zařízením. Uvidíte zde i nafáranou přírodní uhelnou slaj nebo kmen stromovité plavuně rodu *Lepidodendron* „in situ“, to znamená v původní hornině ve stěně důlní chodby.

Společnost Důl Jan Šverma o.p.s. po zpřístupnění veřejnosti v roce 2015 udržuje a provozuje také Měděný důl Bohumír v Jívce jako další významnou hornickou pamětihodnost zdejšího kraje. Důl byl založen v polovině 19. století na odkrytech výchozů tří slajů s měděným zrudněním ve vrstvách permokarbonských sedimentárních hornin. Dvě z nich byly na dole Bohumír rozfárány postupně celkem v třinácti patrech a těženy až do roku 1965, kdy byla těžba chudé měděné rudy ukončena. Zrudnění zde bylo představeno především minerály chalkozinem a bornitem a doprovázeno sekundárními minerály mědi – malachitem, azuritem a chryzokolem. Na prohlídkové trase v podzemí, dlouhé více jak 300 metrů, můžete vidět dobře zachovalou stěnovou dobývku s rudní slají, způsoby betonové i klasické dřevěné výztuže důlních chodeb, strojovnu a další důlní zařízení, figuríny horníků při práci a další zajímavosti spojené s hornickou prací. Na konci trasy každého čeká hornická zkouška - adrenalinový výstup větrací šachtou po žebřících na povrch země. Samozřejmě kdo nechce, může se z podzemí vrátit zpět pohodlně po stejné trase vstupní štolou. Celkový dojem z prohlídky umocňují ochranné pomůcky, které každý na začátku dostane – přilba se svítilnou a plášť. Návštěvníkům je také otevřena galerie starých fotografií a hornických předmětů.

Další související zajímavosti najdete na <https://geopark.broumovsko.cz> a www.djs-ops.cz. Nechte se inspirovat pro nové jarní výlety.

Ing. Stanislav Stařík

Na horní fotografii kulturní památka Důl Jiří v Žacléři, dole vstupní štola Dolu Bohumír.

